TECHE
UDINE

MANOSCRITTI

FONDO PRINCIPALE

Manoscritto n. **P_MSS_0548**

Nel Fondo Principale sono confluiti la maggior parte dei lasciti manoscritti pervenuti alla Biblioteca Civica «Vincenzo Joppi» nel corso del tempo: si tratta perciò di un fondo composito nel quale è possibile trovare manoscritti di argomento liturgico, scientifico, giuridico, botanico e altro.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine
https://www.techeudine.it/fondo-principale
https://www.sbhu.it/

M.S.S.
543-560

Collezione Toppo

Letteratura e Storia del Friuli

Miscellanea varia

543-560

lippus Cabum interfecit: & statim mor
tuus est Philippus: & subhumauit eum
Alexander & regnauit post eum. & phi
lippus consueuerat dare tributum filio
Dary Regi Persarum quandam quanti
tatem notam quolibet anno: de vis auri
is ut non impugnaretur ab eo. Et dederat

Vita Alexandri Magni – Sententie Socratis,
Platonis et Aristotelis.
Frammento di codice membranaceo del sec. XV
in 8. – (mm. 139 X 208)
Legato Joppi 18 Nov. 1883

N. 548

uite. Et Aristoteles compleuit edictu
& statim obeunte patre surrexit Alexa
der & persuadens hominibus dixit.
Scitote omnes Regem urm esse mortuum

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

A

bona prouentura: proinde non attendunt
sed sentiunt discendi labores.
E e uocauit Alexandrum ex quo extitit
a docendo eodem: faciens ei questiones
super regimine magnatum & populi
Alexander Cui Alexander bene rndit. Tamen Aris
toteles uerberauit eum uerberibus mag

[illegible]

sari uolenti non odire si
bi contraria [illegible] ymo sit sicut cognitor
ueritatis: sic pro alio iustitiam eligat ue
luti pro seipso.

Mundus c.

lippus Cabum interfecit: & statim mor
tuus est Philippus: & subhumauit eum
Alexander & regnauit post eum, & phi
lippus consueuerat dare tributum filio
Dary Regi Persarum quandam quanti
tatem notam quolibet anno: de vis auri
is ut non impugnaretur ab eo. Et dederat
filium suum Alexandrum Aristotili pro
discipulo: quem bene multum docuit A
ristoteles: & factus est magni cordis be
ne intelligens & bene discernens. Et cu
Philippus fuit morti propinquus uocas
filium suum Alexandrum fecit eum Re
gem & suo capiti coronam imponens
statuit eum sedere in solio Regio. & in
troeuntes principes in dum ceperunt
eundem. Deinde uocauit Aristotelem
mandans ei q exhortaretur filium su
um coram se quibus ualeret amplius
quae postq mundum relinqueret prod
esse. Et Aristoteles compleuit edictu
& statim obeunte patre surrexit Alexa
der & persuadens hominibus dixit.
S ciatis omnes Regem urm esse mortuum

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

A

1

& ego nullum gero in uobis dominium. sed sum sicut unus ex uobis. Appeto quod uobis appetitis. & occurrere uolo: quibus occurritis: nec contraire in aliquo factis uris. Audiatis igitur dicta mea & mea consilia: quia sum fraudium abhominator & amator ueri & talem me reputatis pre uiuente. Mando itaque uobis quod deum timeatis & obediatis & illum assumatis in Regem qui magis obedit deo: & qui melius pro populo cogitat: & magis pius sit uestris pauperibus: & melius inter uos diuidat acquisita: & qui pro uobis suum corpus exponat: & qui pro nulla delectatione uel delicijs: quibus sit implicitus uos negligat defensare. Et ei cuius malo exclusi eritis: & in bonis sperantes & qui ex se ad occidendum cum uris inimicis accedet: Et illis audientibus rationes istas sue magne discretionis & subtilis intellectus: mirati sunt multum: & eo etiam quod cogitauit. quod alij Reges sui precessores non cogitauerant. Quare dixerunt ei. Tuas rones

audiuimus · & tuum recipimus consilium
& absolutionem fallaciç populi nrī : prop
ter quod nrā facta probono exponimus.
& cupimus te regnare supra nos semper
Nos n. non tenemus quod alius magis te
mereatur esse Rex nr. Et elegerunt &
sumpserunt in Regem & dominum : &
orantes benedixerunt ei. Quibus dixit
Alexander. Audiui orationem ūram qua
propter me fecistis : & ūram alacritatem
in efficiendo me Regem ūrum. Et ego
refero grām illi q concessit mihi amore
firmandi in cordibus ūris obedire mihi q
complaceat mihi ut obediam ei : & quod
cum aliquibus mundi delectionibus n
me implicet : propter quas pro bonis ues
tris non me intromittam. Deinde mi
sit dicendo per suas lrās magnatibus
locorum omnium regni sui : Alexander Ma
cedo tali & tali. Deus est dns meus &
ur creator meus & uester : creator ce
li & terrç : astrorum montium & maris
qui posuit in animo meo suam notitiam

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

& timorem: & stabiliuit me ad sua ser
uitia: obligans me: quia me creauit: &
statuit me unum ex illis quibus boni &
electi procedunt: Igitur refero gratias ei
propter bona quae conferre coepit: &
supplico incepta compleri. Scitis enim
q̄ pr̄es uri omnes ydola adorauerut
nec nocentia: nec iuuantia: nec ui
dentia: nec audientia: Et qui ronem
habent & intellectum: necessario ue
recundiam habent de se ipsis: si ado
raueritis imagines manufactas. Vnde
ad cognoscendum deum redeatis: & ad
seruiendum ei: & unitati credite quae
magis meruit lapide isto. Et transmi
sit etiam lr̄is suis significando & noti
ficando sua militia uitam suam & eti
am uoluntatem: mandans nihilomi

.Pro fide.

nus q̄ si necessariys comuniret ad ini
micos eorum impugnandos & suos: &
q̄ inducerent & inuitarent eos ad uni

Laus Alexandri.

tatem credendam: impugnantes eos q̄
credere denegarent. Receptis uero &

uisis litteris suis . mouentes se peruenerunt
ad eum : et bene muniti . et ordinans eos
iussit eis dari stipendia . Milites uero ip
si inuenerunt eum ita robustum : sic
magnificum et sic liberalem : quod nunquam
fuit uisus Rex similis ei . Et post haec cum
mansuetudine magna et cum laudabi
libus moribus : certum satis et pium pau
peribus et debilibus fortem ualde ad dei ser
uitia et timentem deum . Et ex hoc cogi
tauerunt homines quod esse deberet magni
ficus . Eodem uero regnante et profi
ciente dirigentibus se suis negotiis Rex
Darius pro solito tributo transmisit . Cui
Alexander respondit . Mortua est Gallina

Alexandri responsio ad darium .

quae talia oua cubabat . Cum uero A
lexander regnauit : graeci diuisi erant
multipliciter . Non enim regebantur
unico Rege . Vnde eodem Alexandro
eos impugnante coegit eos taliter quod

Alexander primus Rex unicus graecorum

dominatus est cunctis . Ipse namque primus
extitit qui ad unius Regis dominium
ipsos reduxit : et ex tunc motus est ani
mus suus ad impugnandum Reges

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

omnis occidentis . & impugnauit eos &
uicit regnans super occidentalib; omnibus
C onsequenter iuit in Aegyptum aedificans
Alexandriam iuxta mare uiride domi
nij sui Anno septimo. Postea fuit in ter
ra Seni : deinde in Armeniam processit
T unc Dario sciente processum suum. illis
de tyro lras suas trans misit hoc modo.
D arius Rex Regum . Tyri populo . No
tificatum est mihi qualiter contumax
latro iste cum latronibus omnibus quos
potuit aggregare ad partes ipsas perue
nit . Quare precipio uobis q capta
omni societate ipsius cum suis armis &
bestijs submergatis in mari . Latronem
uero dominum ipsorum ad me mittere
non tardetis . Quia firmiter scio q ura
potentia & sapientia complere potestis
cum grecus sit nullius ualoris & nulli
us pretij excusationem nullam pretendere
poteritis : nisi opere compleatis. Post
haec transijt Alexander & castra metat
est super fluuio qui dicebatur exexus.
Quo scito Darius significauit sibi lras

uerat Darius Et peruenientibus ipsis
legatis ad eum . inuenerunt Alexandr
uicisse uicarium Dary : qui reuersus est
ad Darium deuictus. Post haec fuit
Alexander dominus terrae : et lucratus
est uillas multas . et perueniens ad quan
dam uillam quae dicitur gla . homines
uillae portas clauserunt . Quare man
dauit Alexander ignem immitti . Cui
dixerunt O Alexander scias quod portas
non clausimus ad repugnandum tibi
sed quia ueremur Darium cogitare
quod tibi aperimus easdem . et propterea
nos occideret . Quibus respondit dicens
A perite eas : quia uillam non intrabo :
quousque Darium uincam : et meam sci
atis legalitatem quam omnibus obedi
entibus mihi seruo . Et tunc apertis eius
portis . duxerunt ei uictum et Annonam
et alia uendentes ei . Hoc facto reces
serunt de uilla . Accedens idem Alexan
der quousque occurrit Dario : cum quo ma
gnum conflictum commisit durantem
a mane usque ad meridiem : et tantus

effusus est sanguis. donec sicut fluuius
currere uideretur. Demum generes Da
ry dederunt se spolys & Macedones fir
mi morati sunt. Et uidens Darius capita
pitanei & magnates sui exercitus per
diti erant. & qui remanserant pro ma
iori parte uulnerati extiterant: coepit
fugere. & superans Alexander tunc il
los qui firmi extiterunt captiuauit.
Inter quos interfuit filius & filia &
uxor sua: & fugatus est Darius: & us
q3 ad fluuium quendam magnum per
uenit: & quia coagulatus erat: trans
meauit eundem: usquequo ad aliam
partem se transtulit. & familia sequens
eum: In transitu confracta est glacies
& submersi sunt plures ex eis. Et di
uertens solus Darius ad quandam do
mum ydoli sui peruenit: sperans p illu
ab Alexandro tueri. Dem̄ deliberauit
& consulens se ipm̄ dixit. Nullam sci
o causam qua magis assecurari possim
q̄ me Alexandri aequitati committere.
quia nobilis est & fidelis Quare suas

lras sibi misit: qbus rogabat eum ut mise
reretur ipsius: filium filiam & uxorem
mittendo: promittens ei Persarum se
daturum sibi thesaurum & etiam patris
sui. Alexander uero uisis lris suis &
lectis ipse & societas sua ceperunt ad
eum accedere. Darius uero scito ad
uentu ipsorum: fugiens ad India Re
gem se transtulit. & attingens eum Alex
ander: dum alter alterum uidere pote
rat. Duo ex magnatibus Dary irruerunt
in Darium ut eum occiderent gratiam
Alexandri preterea impetrari sperantes
Quibus dixit Darius. Non faciatis re
cordantes beneficij & gratie: que uobis
contuli. Nam Alexander Rex est: unde
si uelitis & credatis grati fieri sibi ob oc
cisionem meam. nec dum quod grati sibi
sitis merito interimi uos faciat: eo quod
Reges aliorum Regum querunt uin
dictam: & nihilominus ipsi ensibus
percusserunt eum donec ab equo ceci
dit. & priusquam mortuus est. ad eum

applicuit Alexander qui iactans se super eum, tersit puluerem ex facie sua, et po sitis supra pectus manibus Lacrimado dixit. Hoc modo Darie surge, et sis Rex prouinciae tuae. Iuro n. in deo q potentiā Regiam tibi dabo, et faciam te regnare restituens tibi omnia ablata, iuuans te contra inimicos tuos. Ego enim tuum me reputo debitorem ex quo cibaria tua comedi cum occasione legationis ad prae sentiam tuam perueni. Surge igitur nō desperes. quia Reges oppressiones et gra uamina sustinere alijs hominibus ma gis debent. et significes mihi qui te ta liter oppresserunt. et de eis ulciscar.

Cui Darius eius manus osculando. O Alex ander non exaltes teipm ultra compote tiam status tui. nec in mundo isto con fidas. sufficiendo tibi ad tui correctionē quod mihi accidisse perpendis. et suppli co q mrem meam honorabiter retineas. et loco mris tuae statuas ipsam. Vxorē uero loco germanae et filiam tibi trado i

coniugem. Et his dictis tacuit: et post modicum mortuus est. Quem Alexander musco et ambra mixtis lauacro lauare mandauit. et sepeliri pannis auro contextis. Post hac graecos et Persanos in acie congregare iussit. praecipiens x. M. ex eis praecedere feretrum cum ensibus euaginatis: et alia x M. subsequi: et x M. a dextris: et totidem a sinistris. et Alexander praecessit cum magnatibus persarum et graecorum: et ordinati taliter incesserunt usquequo attigerunt sepulchrum sepelientes eum.

Et tunc alexander illos duos qui occiderant eum. supra sepulchrum Dary suspendi praecepit. quod Persani uidentes inualuerunt satis in amorem ipsius. Deinde significauerat filia quam ordinauerat pater in testamento suo: et specialiter ut cum eo nuberet. Quod annuit puella: et missis ab eo qui expediebant sponsam eam conduxerunt ad patriam suam. Hoc acto. ordinauit fratrem Dary loco sui in Regno: et libros omnes lecta gen

tilium cremari fecit. Et libros Astrono
miae Physicae & Phylosophiae fecit trans
ferri in graecum: & translationibus mis
sis in graeciam: exemplaria cremari mã
dauit: & domos similiter holocaustorum
& omnes sacerdotes & propositos legis
fecit occidi: & in oriente diuersas filias
uillas construens: eas alys populari
mandauit. Et dum Alexander acce
deret ad expugnationem Regum gen
tilium: peruenit ad eum quaedam epla
matris suae continentia talis.

Epla mris Alexandri ad filium. Roquia mr Alexandri filio suo Alexan[ro]
quondam debili: dei potentia nũc
robusto: & exaltato per eum. Filiuo
exalteris nec humilieris propterea
sciens q a statu in quo es modico per
uerteris. Fili auaritiam uita quia
res est nocibilis. Fili thesauros &
adunatam pecuniam quam aggre
gasti hucusque aspice & per equitem
unum bonum equum ad me uelociter
mittas. Alexander uero lris lectis
preyt a sapientibus suis: si scirent expo

modum eis. Deinde praecepit Porrum
honorifice tumulari sic Reges decebat: &
capi fecit postmodum totum thesauru
suum & omnia arma. Et posthaec per
uenit Alexander statim ad Barchemos
ad quos priusq̃ applicauit quandã co
mitiuam sapientum miserunt ad eum
qui dixerunt ei. Dn̄e non habes ma De sapientia & eius acquisitione.
teriam pugnandi nobiscum quia pau
peres sumus: non habemus aliquid ni
si sapientiam. & si sapientiam queris
deum roga q̃ tibi indulgeat. Non n
cum pugna acquiritur. Nam hoc au
dito: Alexander praecepit suam militiã
expectari: & ipse diuertit cum eis cũ
ualde modica societate: inueniens eos
non uestitos & pauperes & filios &
filias herbas colligendo per campos:
moratus ē cum eis: & q̃stiões sapientię
faciendo de multis. dicens eis. Ingra
tis aliquod donum a me quod populo
uestro concedam. Et illi r̄ndentes dixe
runt. A te non q̃rimus aliud: nisi ut De uita pp̄etua
perpetuo nos uiuere facias. Et dixit eis

Quomodo potest quis perpetuare uitam alicuius cum horam non possit addere uitæ suæ? hoc non est posse uiuentis.

Cui obiecerunt. Ad quid tantam gentem delere conaris: et aggregare terræ thesauros sciens te breui omia relicturum? Et rndit. Ex me ista non ago: sed misit me deus meus ut patefaciam legem suam: et ut incredulos deleam An ignoratis maris undas nisi uentus excitet non moueri. Similiter ego: nisi præciperet deus a loco proprio nō mouerer. Ego n. quousqz mors superueniat obediam dei mandatis. et exibo a mundo nudus: sicut nudus perueni ad eum.

Alexander scribit Aristoteli

Interim misit deinde lrās suas Aristoteli magistro suo de mirabilibus quæ in terra Indiæ uiderat In quibus etiam petijt consilium: qualiter acquisitas Regiones seruaret. et interea transijt uersus terram Syri. et cum circa terminos peruenisset inter utrosqz multæ interuenerunt Legationes: Et finaliter

Rex Cim obedire offerens: coronam Regni
sui transmisit dicens Hanc corona ma-
gis tibi quam mihi congruam esse. Cui presenta
uit etiam centum millia librarum argenti
& mille & quingentas libras in aureis
uasis: & ducentas in lapidibus precio
sis. & Centum enses pannis contextis. &
equos duo millia. Pellicearum: & centum
Sellas. C. poma ambre: & pondus dua
rum millium dragmarum musci. Ducentas
libras ligni aloes. Mille Loricas cum
galeis suis. Applicantibus uero suis le
gatis ad Alexandrum. exhortatus est eos
precipiens & persuadens imitari nobilem
legem quos etiam scribere uoluit le
ges statutas quibus se regerent & guber
narent: & expeditus ab eis per terras o
rientales & turchorum perrexit: ubi uil
las construxit & oppida multa: & Re
ges creauit: precipiens eis: ut singulis
annis certa tributa transmitterent. V
numquemque uero secundum conditionem
& exigentiam regni sui: & deinde in
occidens est reuersus.

Dona Regis Cim missa Alexandro.

De Iudice perfecto

Et dicitur quod alexander assuescebat ipsemet perquirere regna sua quibus deferentibus aliquibus aliqua credere nolebat quousque occulata fide videret. Et quadam die dum ignotus quandam villam transiret: occurrit cuidam ex iudicibus suis. Et vidit duos contendentes adinvicem coram eo venire: et unus ex eis conquestus est dicens. Emi ab isto quandam domum et habitans cum inveni thesaurum quendam subhumatum in ea. Invitavi eum ut sumeret: et sumere noluit. At iudex petens ab alio dixit ei. Quid respondes tu? Respondit. Ego nullum thesaurum subhumavi: nec scio quid dicit. nec meus est thesaurus: nec auferam eum. Et ambo dixerunt iudici. Mandes eum accipi et ubi volueris reponi. Quibus iudex. Vos a culpa recedentis me immiscere credentes Sed si rectum ac iustum appetitis quod dixero faciatis. Et tunc actori ait Habes filiam? Respondit habeo. Et dixit Recede et contrahe de filia cum filio

istius & opportunis muniatis ambos de
pecunia. & quod residuum fuerit dimit
tatis eis ut uiuant. Alexander uero au
diens hoc admiratus dixit iudici. Nunq
credidi quod in terra haberetur homo qui
talia faceret uel iudicaret. Et Respondit iu
dex nullam habens sui notitiam. Est ali
quis in mundo qui hoc non faceret.
Et dixit Alexander Plures sunt tales: ait
Iudex Pluit interra illorum & admiratus
est Alexander uerbi sui dicens Tali sic
hic est firmantur celi & terra.

Et dicitur Alexandrum transisse per quan
dam ciuitatem: in qua uidit omnes do
mos equales altitudinis. & in porta
habere foueam: & nullum haberi iudicem
Quibus dixit Quid est quod uideo quod
non uidi in alio quo transiui loco. Qua
liter equales sunt domus uestre. Responde
runt. Superflue altitudinis edificatio
cum iustitia esse non potest. Nos uero
non nisi iustitiam querimus. Quibus
iterum ait. Quare in portis uestris sunt
fouee. Responderunt. Quia nostre sunt ter

De quadam ciuitate & eius edificiis.

te domus: et habemus celerius ad easdē
accedere. Et dixit iterum eis. Quare
caretis iudice? Responderunt. Nobis ius
titiam facimus nos met ipsi: igitur iu
dice non egemus. Et dicitur quod in
uenerat Astrologi Alexandrum supra
pauimentum ferreum et sub uelamēto
aureo mori debere. Et nocte quadā die
pergente multum ei sanguinis fluxit e
naribus: quo debilitatus est tantum do
nec oportuit eum ab equo descendere.
Tunc unus ex militibus suis Loricā suā
accipiens in terra extendit, ut sederet
in ea: et quodam panno aureo uelaue
runt eum ob umbram. Quo uiso Alex
ander dixit mors mea ecce applicuit.
Et uocato quodam scriba suo dixit Co
ponas istam lrām quam uolo mittere
matri meæ quæ incipit hoc modo. Alexan
der seruus serui filius qui modicum cor
pus suum associauit terrenis et alio mū
do statuit: sic alio mundo perpetuo esse
debere propinquan. Matri suæ Rogē
dilectæ: cum qua in domo ista propinquū

Alexanr de morte sua ad matrem.

nunq̄ quieuit: & necesse habeo cras fatē
di in ciuitate longinqua in domo. De
precor mr̄ & ut nolis in fragilitati cordis
mulieribus assimilari: sicut regina in
his & alijs actibus conatus uiris non æq
ri sciens pro certo q̄ de morte non dolui
quia certus eram de euentu ipsius: &
similiter tu dolere non debes cum non
fueris sic ignorans: ut immortalem
mr̄ esse censeres. Scias preterea q. has
composui lr̄as sperans te confortari p.
eas: igitur cogitatum meum non patia
ris intentione frustrari: & bene nosti
quia quo moror locus est peior & melior
ad quem uado. Præpara te igitur qua
liter munda sequaris & pulchre. Et
quia fama quam consueueram de reg
nando hr̄e & de sapientia iam desijt
tua discretione iusticia eam & tua sci
entia l' patientia: me uelūt aliud
meo agere amore: nisi quod appeto.
Nam signum amantis est q̄ faciat id qd̄
petit amatum. Scias etiam mr̄ qd̄
homines te ipam considerabunt respicientes

Signū amantis.

intua confortationem & desperationem: si
suasionem meam recipias aut spernas.
Consolatio super morte amicorum
Mater etiam meditare in omnibus medi-
creaturis · quomodo sunt eorum generatio
Praedicat mortem mri Alexandri
& corruptio · & utrum redire corrup
ta debeant ad materiam · de qua facta
fuerunt. Intuere etiam quot gentes
sint perditae praeteriti temporis. Inspice
etiam quot pulchrae habitationes di
rutae iacent. Scias etiam quod tuus fi
lius paruorum Regum nunquam uoluit
mores habere. Similiter & tu debili
um meorum Regum noli subire mores
ymo secundum altitudinem tui generis sis
confortationis solemnis · sciens quod
quaecunque deus fecit in initio sunt mo
dica & debilia. Deinde procedendo
augentur imposterum: nisi tribula
tio siue tristitia quae statim dum in
cipiunt fortia sunt & magna: deinde
Comunium in mortem Alexandri
procedendo debilitantur finaliter &
sedantur. Rogo te similiter mater
ut certificata de obitu meo quod prae
cipias ordinari pulchrum & magnum

locum : in quo pom possit multum panis & uini. Inuitari faciens homines multos de terra Lybiae Europae Macedoniae & Asiae in die. & praecipias q nullus remaneat quin ueniat ad mensam Regina comesturus & bibiturus : & postq̄ applicuerint banniri facias q nullus illorum ad conuiuandum intret : nisi cui aliqua non acciderit sinistri occasio ita q planct9 de Alexandro esset maior planctus cui similis nullo tempore accidisset. Et cu morti fuit uicinus testatus est similiter q locaretur in archa aurea & duceret Alexandriam ad sepeliendum eum : & seruantes suum testamentum quod statuit compleuerunt : assumpserunt eum magnates sui super humeris suis tam Reges s & principes sui q̄ sapientes. Et surrexit unus ex maioribus dicens. Qui non plorauit de regibus alijs modo ploret : & qui de aliquo non miratus est euentu : de isto miretur. Et subdedit sapientibus. Dicat nunc quilibet urm aliquem sermonem ad confor

Testamentum Alexandri

candum nos. Et populum exhortandum.
Et tunc unus ex discipulis Aristotelis acce
dens super archam sua manu percussit.
O bene composite obmutuisti. O ualde ho
norande quomodo cecidisti. sicut uena
tionis preda in hunc laqueum cecidisti
Et dixerat alter consueuerat Alexander ob
seruare argentum et aurum nunc aurum
obseruat eum. Et dixit alter. Nunc
expelluisti te a peccatoribus sordidis:
et bonis et puris adhesisti. Et dixit
alter. Heri hic refrenabat homines: ipse
hodie refrenatur. Et dixit alter. Hic
est qui heri Reges oppressit. hodie uero
inter uos captus existit. Et dixit alius.
Hic est qui totam perambulauit terram
ab uno oriente ad aliud: nunc uero du
obus passibus continetur. Heri ait
alter Alexander audire poterat: et nul
lus coram eo Loqui presumebat. hodie
unusquisque loqui presumit, et audire
non ualet. Et dixit alius. Quanto
Alexandri altitudo excellentior fuit: tanto
grauior fuit casus. Et alius dixit.

VA. Rndit, Ossa regia a seruorum ossibus
segregare molior: & sic inuenio ipsa si
milia: Quia non possum hr̃e consilium
quomodo sequestrem? Cui Alexander
Tuum honorem mtaris inquirere & si
alicuius es cordis paternos nitaris ho
nores Qui rndit. ymo magni sum cordis
Cui dixit. In quo? Quia rndit In qua
non est mors uitam quesiui: & absq;
senectute iuuentutem & diuitias inopiae
impermixtas. & alacritatem carentem
tristitia. & sanitatem infirmitatibus
exclusam: Dixit ei Alexander. Ex om
bus his ego nihil habeo. Rndit. Inqras
haec abhabente? Et dixit Alexander. Nu
q̃ uidi aliquem isto discretiorem. Et eo
dem uno die stante pro expeditionibz ho
minum prout consueuerat semper: nul
lus ad presentiam suam peruenit aliqd
petiturus Tunc dixit assistentibus cum
eodem. Istum diem inter dies mee gene
rationis non numero Et circumstantes
dixerunt ei. In exercitu dary sunt trecenta
millia hominum? Quibus rndit Alexa. CAT.

Vacat istud medium folium.

Non uidentes eum consueuerunt Alexandro terreri, Nunc qui eum aspiciunt n͂ terrentur. Et dixit alius. Hic est cui Inimici approximari nolebant: nunc amici & minus ei appropinq͂re intendunt.

Et dixit alius. Alexander heri gentem tenebat potentia sua hodie se manutenē non potest. Et duxerunt corpus Alexandrian. : & cum appropinquauerunt uillae. praecepit m͞r sua illis de uilla ut exirent excellentiori modo quo possent. & compleuerunt quod dixit Et illuc peruenientes archa ante posita m͞r dixit. O fili mez est quomodo ille qui sua sapientia caelum apprehendit & usq; ad extrema terrae statuit regna sua : obedientibus sibi regibus omnib; obdormiuit hodie & excitari non pot.

O q͂ magna dona concederem : & bono statu locarem illos : qui facerent Alexandrum scire qualiter exercuta sum quae suis exhortationibus persuasit. Et confortata sum persuasionib; suis. & hoc non alia de causa facerem. nisi quia

cito sum accessura ad eum. Deus igitur te saluet fili uiuum et mortuum. Bonus fuisti uiuus et mortuus bonus existis.

E t conuenerunt plures sapientes et predicantes locuti sunt: et postquam executi sunt dicta sua praeceptum est in Alexandria sepeliri eundem. Post haec uero statuit fieri conuiuium quod suus litteris sibi mandauerat. Et applicantibus omnibus qui conuiuari debebant: dum nullus ipsorum ad locum intraret conuiuii: dixit ipsa. Ad quid nullus uestrum intrat. Responderunt ei. Tu praecepisti quod nullus intraret ad te cui aliqua non accidisset sinistri occasio. nec aliquis est inter nos huius euentus expers. Et dixit eadem.

F ili Alexander. Quam similia sunt tua priora prioribus: qualiter me conatus es completis confortationibus confortare.

Verba matris Alexandri.

C um Alexander regnare coepit xix. annorum erat: et durauit sua regnatio. xvii. annis: et ex istis nouem annis processit ad bella: et annis. viii. absque impugnatione quieuit. Et uicto-

riam habuit gentium viginti duarum et duobus annis perambulauit totum mundum ab oriente in occidens. Et numerus suorum militum fuit ccc. xxiiij millia: preter famulos et alios homines et obijt. xxxvj anno. Fuit Alexander rubij coloris. Lentiginosus: unum oculum habuit uarium: alium nigrum: Dentes minutos et acutos: faciem habuit Leoninam: et fuit multum fortis: et ab adolescentia usus est bellis.

Numerus militum Alexandri.

Dispositio corporis Alexandri

[illegible] acutissimi dicta

DECEM. Hominem in comitendis turpibus uerecundum existere intra domum ob uxorem filios et seruientes: et extra domum propter occurrentes ei. Et licet quod nemo sentiat sit securus: ob suam omittat animam. Et si ex his omnibus erubescere negligat. pudeat propter deum et uereatur quolibet die tribus uicibus suis portis banniri. O homines: obedire deo melius est quam peccare. Nam uos cautela haberi debetis ex quo confert obedientia et contumacia ledit.

De uerecundia peccantibus

N on nisi ex sapientia constat mundus. si regna ob aliud diriguntur: & universa rationi subijciuntur & lingua ipsis n. omnia iudicantur.

S apientia rationis est nuncius: & siment tiatur nuncius mittentem innuit pretio sum · Sapientia ·

E t accidit Alexandrum p illam transiri in qua septem regnauerunt Reges. In qua petijt si aliquis ex genere illorum Regum subsisteret. Cui rndentes incole dixerunt. Unus est superstes. Quibus ait. Ostendite eum mihi. Rnderunt in Cimiterijs moratur semper: & ipse praecepit eum uocari. Eodem coram Rege accedente: dixit ei. Quare quotidie in Cimiterijs moraris: statum patrum omittens? & ecce uolunt te facere Regem loco patris. Rndit superstes. O foelix Rex habeo nunc aliquid agere quo pacto faciam quod iubebis. Cui dixit Rex Alexander. Quid habes agere semper in Cimiterio morans? Cui rndit. Ossa Regia & seruorum ossib Serui & diuites sunt in morte. &c.

Serui & dni simil sunt in morte.

segregare mollior. & sic inuenio ipsa si
milia. quod non possum adhibere con
silium quomodo sequestrem. Cui A
lexander. Tuum honorem nitaris in
quirere: & si alicuius es cordis p̃nos
inquires honores. Cui rndit. ymmo

Quis magnanimus.

magni sum cordis Cui dixit. In quo.
Rndit. Qua in qua non est mors ui

Querenda uita sine morte.

tam quesiui: & absque senectute iuuen
tutem: & diuitias inopia inpmixtas
& alacritatem carentem tristitia: &
sanitatem infirmitatibus exclusam: Et

A deo que sunt querendum.

dixit ei Alexander Ex omnibus his e
go nihil habeo. Rndit. Inquiras hec
ab habente. Dixit Alexander Nunq̃
uidi aliquem isto discretiorem.

Et eodem uno die stante pro expeditioni
bus hominum prout consueuerat sem
per: nullus ad p̃ntiam suam peruenit
aliquid petiturus. Tunc dixit assisten

Diem sine dono non reputat.

tibus cum eodem. Istum diem inter
diem mee regnationis non numero.

At circumstantes dixerunt ei. In exer
citu darij sunt trecenta millia hominu

non proficit. complebitur tua bonitas.

S ufficit homini scire quae intuetur de contin gentibus mundo & perd die quolibet pot nouam sciam hre

Q ui bona querit ab hominibus est honoradus & qui mala perditatur. & custodia no proficit iniurianti iustus tamen secur est Et propter bene suscipere acquirit amice hominum.

Q ui aspicit scripm lucratur: & qui negligit perdit. & qui patiens est consequetur bonu & qui non est poenitet & qui tacet scripm saluat.

S emina bona & sequetur alacritas

H abere modicum & sufficere est honor. Et hre multum & non sufficere est dedecus. Et locutas sensati est requies. & locutas ignorantis est labor — De sufficientia.

C um ignoraueris exquire & cum erraueris corrige tuum errorem: & cum malefeceris poeniteas & cum poenitueris recede ab eis & cum aliqua bona egeris occultes. Et cum feceris bonum. excusationem exhibe. — Nota

Nota.

Qui bene agenti gratam retributionem impendit: debitum compensauit. Et qui stat in dicendo bona de te: remunera eum aliqua conferendo.

Sensatus est qui de sua discretione suspicit nec confidit in eo quod optat suam animā cogitare. Et ignorans linguam suam no dirigit nec attendit rectificantibus eum.

Cui associandū sit.

Non associeris alacrī hominum: nisi cognoscentis seipm: quia qui se associat non noscenti se non potest cum eo bonam ducere uitam.

Cum sciā est in quiete.

Illius qui non curat de eo qd perdidit. aīa quiescit: & sensus clarescit.

Contra ingratos.

Ille qui non gratificat bona collata: bona propria non possunt recipere incremētū

Non aliū sed seipm redarguere

Et qui redarguit malum uel calumniat suos amicos ipsorum amor non durat. Et qui redarguit seipsum assecuratur de redargutione alterius

Quis sit compositus.

Compositus est qui moderatur suam uitā & habet concordiam uerbi sui. Et qui inter bonos regitur: & non est cupiens turpia uisui pñtata.

Non pudeat te ueritatem credere cuiusque dicentis. Quia ueritas in se nobile quid est. et sua nobilitas suum nobilitat referentem. Veritas est nobilis

Quod facit hominem excusari a debitor. est melius diuitijs delectora inducentibus.

Defectuus non potest sui ipsius percipere defectum. Et si perpenderet sufficientia alterius compatione sui dolorem heret.

Et dixit cuidam q. fugiebat de bello deuictus. Malum facis quia fugis. At ille respondit. Prius esset mori. Et dixit Socrates. Verum est quod uita melior est morte: quando quis secedens a morte transferet se ad bonam uitam. Sed quando secedit ad malam: melior est mors. De fugiente de bello. Quando uita est melior morte et quando non.

Quando traxerunt eum a carcere ut occideretur. uidens uxorem suam plorantem Cur ploras ait. Et respondens uxor. Quomodo plorarare non debeo: cum uideam te contra rationem occidi. Et dixit Socrates. Velles quod secundum iustitiam me occiderint: quam contra. De occisione

Nota.

Miseri excludatis miseriam uram a morte sapientia uera.

Qui erat prius ueritati incognita. quoniam in se est quia ueritate uicitur est indulgendum eidem. Et erranti ueritate cognita indulgeri non debet.

Vinum et sapientia non possunt in eodem existere. cum contraria sint.

Egestas

Egestas sinsato est castrum quo se tuet a turpibus. et insto est incessus pericam

Blandiamini seu compescite iram. Silentio uro ... [illegible]

Perdita quae perduntur a nescio non recuperantur et quod habet sapiens quocunque ierit secum est.

Cont. uituper.

Et uituperabit eum quidam ignorans. cui dixit unus ex socijs. Concede licentia mihi ut te uindicem. Respondit. Sapiens non est qui malum operandi exhibet licentiam.

Cont. uindicantes

Iustitia corrobantur singula: et iniustitia infirmantur.

Nihil occultum quod non reueletur.

Quicquid facias. Scias certe quod occultari non potest quia licet latrat illud

modico tempore: postmodum erit satur.

B ona fama est melior censu. Nam census consumitur & fama durat. — De bona fama.

S apientia uero est opulentia quae non perditur nec minuitur.

C aue ab ebrietate quia sensus occupatus uino similatur equo prostrato sine sessore & multo magis eum currente.

Q uando uolueris consulere aliquem super factis tuis inuestiga illum qualiter se ipsum gubernet in suis. Quia si uideris eum non dirigere animam suam nec studere quod aliquas bonitates acquirat: multoplus tui negligens erit & qualiter proficias consulere non curabit: cum te minori precio reputet quam seipsum. — De consiliario eligendo

C aue etiam aduersus leges populo utiles incedere: uel stabilitas a Regibus

M ale acquisitis diuitijs eligibilior est potius paupertas

H omo absque scientia est sicut prouincia absque Rege.

D ecet Regem ad sua seruitia suscipere quem priusquam regnauit bonum & fidelem — Qualis seruientibus Regibus.

cognouit. Cum Rex postq̄ regnauerit no-
ualere vos bene cognoscere quia omnes post
modum ei adulantur & honorant eundem.

Qui reputat homines omnes equaliter a-
micos habere non pot.

Et dixit suis discipulis. Committatis oia
ura deo nil penitus excludentes. quia
q̄multi conseruare aliquem elegerunt
& perditi fuerunt per ea.

Non paruipendas tua peccata quia ad
huc es in eis: nec opera tua bona mag-
nifices: quia pluribus adhuc indigebis.

Mundus est cardo.

Et dixit suis discipulis. Cauete a mun-
do quem statuatis uobis uelut cardonem
inuestigantes locum in quo pedes uros
figere debeatis. & uitetis cupiditates.
Quia cordium potentiis cupiditatum
huius mundi expositorum sensus sub
dei obtenebratione existunt. Sed utentes
sensibus corporalibus tantum irasci
desinunt existentes in presentia Regis
eodem modo utentes spiritualibus sensib;
deo & irasci desinere timore Regis in-
tellectualis. qui in oculis hominum p

Similitudo de ira coram Rege & coram deo.

sens est semper.

N on decipiaris de patientia patientis: quia sandali licet sint frigidi exuentis inui cem dum agitantibus ramos ipsius ra morum fit collisio inuicem: ex quorum collisione ignis erumpit. quo et rami co buruntur et stipes ipsa. — Non est confiden in patia aliquorum ficta.

E t dixerunt ei de quodam quod haberet magnum thesaurum. Quibus respondit. Non reputo eum foelicem quousque sci uero quod bene faciat sibi seruire de ipso. — De thesauro

E t dederunt aliquid cuidam: ut uitupe raret Socratem: et accessit ad eum et iniuriatus est ei. Cui respondit Socra tes. Si scis inuenire aliquem alium modum quo possis de me lucrari: in uenias et facias. — Contra [illegible]

I n casa cuiusdam domini honorauerunt quendam magis Socrate nec ipse cura uit. Et dixerunt Quare non doles quia magis te honorant illum? Respondit. Dolerem: si sensus eius esset meo sublimi or.

S apientia et bona fama sunt meliora — De sapia et bona fama

thesauro. Quia pecunia vel census inveniri possunt in fatuis et vilibus: sapientia autem et bona fama non nisi in bonis reperitur.

Cogitet anima tua in bene agendo: et corpus foveat et faveat ei.

Caue a fallacijs: scens damnum quod provenit ex eis. Et si in eas incideris. euadere sicut melius poteris studeas.

De secreto Animae.

Quod recondis in anima non ostendas cuilibet. quia foedum est homines occultare censum suis domibus: et quae recondita sunt cordibus demonstrare.

Mortis despectio.

Et dixit suis discipulis Despicite mortem et despiciatis similiter mortem timentes

Sapientiae interest: ut homo sciat de sua anima quare est bona.

PLATO Interpretatur completus Qui fuit de bono genere graecorum videlicet de genere Scolabij. cuius mater fuit de genere Solon domini legum. Et coepit primo discere ydioma et artem Sor

.Solon.

ticam · et peruenit propterea ad magnum
statum : Qui stetit diu quodam coram So
crate : et percepit quod uituperabat artem
Poeticam placens ei quod dicebat in ea :
et abhominabatur quod scribat in ea · non
recedens a Socrate priusquam audiret eum
Quinque annis. Et obeunte Socrate : dix
erunt Platoni quod in Aegypto erant aliqui
Pythagore discipuli · ad quos accessit.
Et proficiens cum eis rediit ab Aegypto
Athenas · ubi statuit duas scolas in scientia ·
ducens laudabiliorem uitam que possi
bilis esset in faciendis pulchris operibus
in fouendis egenis nitens apud eos ut
eis dominaretur : nec ualuit : quia repperit
eos male ordinatos : Et quia anima
bus eorum preualuerant mores · quos in
eis permutare non confidebat. Et si forte
conaretur eos permutare ab illis occide
retur : sicut eius magistrum Socratem occi
derunt. Et uixit LXI · annis · et fuit
bonarum dispositionum : et morum col
lator bonorum : Consanguineis et exte
neris multe patientie et habuit mul

De laudabili uita Platonis

tos discipulos. Post cuius mortem susce
perunt scolas eius duo. Unus dicebatur
Socrates Xenocrates. alter Aristoteles.

Modus tradendi platonicus fuit obscurus.

E	t condit seu dixit per allegoriam suam
scientiam: occultans eam q̄ non tam
intelligeret nisi sapiens. Et didicit a
Thymeo & Socrate assumens ab eis plu
res opiniones. ex quibus posuit ·LVI· li
bros. Qui fuit demissi coloris & pulch
rae formae. Bonae dispositionis. formo
sorum oculorum. in barba habens signu
unum. Fuit etiam subtilium verborum
diligens semper secedere ad desertum
ut ignorantes essent proprii loci sui ni
si per uocem ipsius quam exaltando a
lii audiebant: quasi circa duo miliaria
in locis inhabitatis.

E	iusdem sapientissima dicta.

ET PRAEDICAVIT omnib.
dicens. Caras agite deo propter
bona & suam misericordiam: quia
omnibus benefacit aequaliter. & inten

De gratiarum actione.

datis ei propter salutem quam concessit
omnibus. Nec potentes assequuntur eam.

magis sua potentia q̄ debiles debilitate
sua: & similiter propter sensus quos oēs
habent ab eo: & propter hoc omnes tene
mini regratiari deo die noctuq; & q a
demit a uobis ualidas afflictiones q̄plu
res. non cogitetis in eo qđ necesse non ē.
Sed in eo qđ conuenit. Q.

Quid confert uobis aurum & argentum
& cuius proprietatis sunt Quare ea
diligitis. Deus ordinauit quod uob
sufficiat in isto mundo & in alio. Et il
lud est sapientia & timor ipsius Quę
sunt claues bonitatis. Propter quod lu
crari omittetis: quod inter uos efficit odi
um & inimiciciam. Si n. sciretis tam
uile esse quod appretiamini potius ode
retis

Sequamini delectationem quę uenit a
proprietate formę & non sequamini
multum comestationes & potationes
quę sunt a propritate materię: quia
forma est uilior: ymo conemini formę
assimulari. Nec adhereatis materiae
qua forma perficitur.

De materia & forma

De mare & femina.

Omerus. Et bene dixit Homerus: materiam attribui
foeminae et formam mari. Rectificate
animas vestras: et rectificare alios studete.
Quod si non feceritis: damnificabitis vos
metipsos.

Dico vobis veritatem. Quia hylaris existo
Contra cupiditatem auri et argenti eo quod aurum et argentum abhorrui: et
maiorem habeo delectationem quam habe-
bam quando congregabam ea: quia
tunc augmentabantur mei cogitatus. et
nunc in ea crevit alacritas in sapientia
acquirendo. Et signum quod in auro et
De contemptu divitiarum. argento non est bonum aliquod est: quod inve-
nimus in aliquibus terrarum modicum
ossis eboris emi pro auro multo et alicu-
bi pro aere dabitur vitrea et alia. Quod
si esset bonum per se aurum ipsum dilige-
retur ubilibet. sicut sapientia eligitur
et laudatur ubique.

Et dixit populo. Inquirite animarum vestrarum
virtutes et eritis salvi non laudantes
Nota: vituperabilia nec laudabilia vituperantes.
Nitamini non esse abhominabiles: nec co-
nemini acquirere quod cito perdetis

S equamini bonos predecessores uros. ornetis
uos iustitia & castitatis uestes induite
& foelices eritis & laudabuntur acta
ura.

C onsuetudo preualet omnibus rebus.

M ali mores damnant & inficiunt opera. Sic
ut altes inficit mellis

Q ui nobis regratiabitur non ob collata con
feratis illi statim · alioquin in obprobrium
gratia conuertetur

N on debet sapientem auertere super eo qd
perdidit · sed residua · reseruare

Q ui non benefacit suis amicis cum potest:
deserent eum cum indigebit eisdem. — Bñfaciendu est amicis

B onitas sapientie seu scientie est · qua no
potest seruiri per alium · sicut pot in alys
rebus seruiri. Sed oportet eum hominem
sibi ex ea seruire. Non potest aliquis
priuari eadem · sicut alys priuaretur re
bus.

E t dixerunt ei. Per que cognoscitur sapi
ens. Et rndit. Quando non irascatur
dum sibi iniuriatur. nec quando laudat
exultabit. — Sapiens quo cognoscitur.

Bona uidicta. Et dixerunt ei. Propter quae uindicatur quis
ab amicis? Et respondit. Per incrementa pro
pria bonitatis.

Aspiciunt homines ad oculi coecitatem: &
perinde dolent. nec de animae coecitate
turbantur: quia non uident eam.

Et dixit discipulis suis. Conuenit lucra
re sensum cum quo uias dirigatis uestras:
& conuenit legem obseruare qua sit cre
ator uester contentus.

Nota. Et uidit quendam iuuenem amittentem
bona paterna quae hereditauerat a pre
cu dixit: Terra deuorat homines: & is
te deuorabit eam.

Et dixerunt. Quare non conueniunt scientia
& thesaurus. Respondit. Quia ex eis idem
completum stare non potest.

Qui confidit in sua fortuna: non attendens
ad opera sua: nec est sollicitus ad profi
cientia bona recedit ab eis: sicut recedit
sagitta resiliens a lapide quem percus
sit.

Contra docentes ea quae non faciunt. Qui instruit aliquos in operibus bonis quae
ipse non operatur. est sicut illuminans a

lys cum candela quam tenet & non sibi.
Q ui non molestatur adulari populo: nec in collirandis ipsorum malis moribus. magnus eorum gubernator putetur.
N on est Rex qui regnat in seruis. sed in liberis Nec est diues qui censum cumulat: sed qui sibi seruiendo laudabiliter ipsum expendit. Quis e Rex
E t interrogauerunt eum quidam Quid oporteat agere aliquem ut aliquo non indigeat. Et rndit. Si diues fuerit moderate uiuat: & Si pauper in labore persistat. Quis e diues
E t quesierunt. Quanto censu homo debet esse contentus. Et rndit. Tantum lucretur: ut non expediat adulari alicui: nec defectum habeat eius quod necessarium est sibi. De lucro sufficienti
E t dixit discipulis suis. Cum studueritis saueritis spatiemini in bonis historijs In quo finis stat
D ecet sensatum non concupiscere diuitias & non despiciat eum. sed sibi adequari desiderat.
N on superes spernas modicum Si quod.

feceris bonum. Quia multum modicum erit.

M editarem Regem in seipso die uno est decentius q uno anno trepudiari.

Quatuor modi opandi ul agedi. O pitari per sciam est res cognoscere & distinguere eas. & opitari per ignorantiam est occultare eos & sub dubietate relinqre. Et agere per ueritatem est res statuere per loca sua. & procedere per mendatium e non ordinare eas per loca sua

N on credas esse patiens donec preualeas tuis cupiditatibus

Quis est patiens. E t quesiuit ab eo quidam. Qualiter peruenisti ad tantam scientiam. Et Rndit. Ego

Studio acquiri scientia. consumpsi oleum in turibulo meo magis uino quod biberis

O portet cum conueneris aliquem puerum qd cedas ei quo possit sedari ipsius error alioquin malignabitur

E t interrogauerunt eum. Quis expedit ad gubernandam uillam. Et rndit Qui gubernat bene seipsum

Quis sapiens. I t interrogauerunt eum. Quis meretur potius nomen sapientis. Et rndit. Qui magis consultat: & qui magis dubitat quousq;

bene seruietur et bene expiatur

V asa aurea probantur per sonos quos reddunt in sui percussione cum expiuntur ea utrum sint solida uel ramata. Eodem modo exprobari debentur homines eloquys suis quibus cognoscetur sensus et prudentia sua.

E t dixerunt Quis est potius ignorans in actibus suis? Rndit. Qui magis innititur consilio suo: et qui nunq inobedit sibi: et qui propter defectum suspitionis ad res se audacter exponit.

S apiens qui liberalis est animae: dominus est naturae: et sapiens qui non est animae liberalis naturae seruus existit

E t dixerunt ei Quis est saluus a turpibus operibus? Rndit Qui ponit sensum suum pro fideli: et predicationem suam prouentum et patientiam suam conductorem et eius timorem suam progeniem: et loqui de morte suum spaciatorium.

E t dixerunt ei. Quis facit maiorem iniustitiam sibi? Et rndit. Qui humiliat

Ondit qualis sit hō p turba sua.

Saluatur ho ex quinqz

se cui non debet. & qui gratificat sibi
laudes ab ignoto.

De pulchritudi. Ignorantes iudicant formosum & turpe
prout exit? Non discernunt sensus: nisi
membrorum pulchritudinem superficia
lem: Pulchritudinem uero formae non
distinguit: nisi sensus interior: qui ra
tio dicitur.

De Sapientia. Querens sapientiam propria semita rep
perit eam: & plures errantes in ea non
errant. nisi quia non propria semi
ta requirunt eam: & per illam uiam
non perueniendo ad illam: non per
quirunt per aliam eam attingere: ymo
damnatur eam dicendo mendacem.

Qui ignorat formam sapientiae non cog
noscit se ipsum. & se non cognoscens
est omnibus ignorantibus magis ignoras.

Qui nouit quod sit ignorantia est sapiens
Et simplex est. qui nescit quid sit sim
plex.

Ira est honor possit adducens dedecus.

Rex est uelut fluuius magnus. Rex est uelut magnus fluuius. nascens
de paruis. Vnde si dulcis est dulces

sunt omnes parui: & si salsus: omnes erunt salsi.

Si uolueris durabilem tibi rei saporem non peruenias ad extremum rei saporo sq. sed aliquod omittas ex ea residuum.

Caueas in proelio non confidere in tua fortitudine solum & negligas rationabilem sensum: quia aliquotiens sensus sufficit eo modo quod non expedice. Verum tamen fortitudo a naturali sensu excusari non potest. In plio nō est tm in fortitudine confidendum

Eloquium sine opere est uelut inundatio fluminis submergens in se homines absq; profectu sui. Contra dicētes & nō facientes.

Mali moris est hominem suspitiosum esse & ppea mali uiuere. Contra suspitiosos

Nullarum delectationum huius mundi fruaris: quousq; inter sensum & rōem seu intellectum de predictis concordes: in quod non aduersentur sibi inuicem quia cum concordaueris alterutrum cognosces pulchrum & turpe qualiter differat. Contra delectationes.

Per tuam sciam qua percipis ignorari rem: secundi eam hēbis intellectum.

Contra laudis excessum.

Non commendes aliquid magis licito. quia
res ondit quantum comendationis me
reatur: & redundabit in tui defectum

Regna pdunt pp quattuor.

Qd si a Rege negligantur radices: & so
lummodo ad ramorum gubernacula in
tendatur Regna perduntur. Et ut for
titudinis attendatur fiduciis quae expediret
omissis operibus: Regna perduntur.
Et ut ad populationem terrae minime
intendatur: Regna perduntur. Et pp
diuturnitatem bellorum Regna pduntur.

Finis indignationis est erubescere de se
ipso

De sapienti.

Et interrogauerunt eum Quo sapiens max
ime molestatur? Respondit Quando coge
tur ignorantis uicinitatem hre.

Cum discretionem uideris perfectam in
aliquo: scias cupiditates ipsius fore debi
les & infirmas.

Natura animae famulus.

Natura est animae famulus si non infirma
bitur anima. & retrahat se natura a
famulatione ipsius alliciendo eam & &
trahendo eam ad oblectamenta mudana

Infirmitas uero animae est secedere a bonis

operibus.

operibus & malis inherere.

Debilitas animę cognoscitur: quũ homini de loco in excogitato prouenit bonum & malum de loco de quo non suspicatur.

De Anima

Rem non despicias modicam: quia potest incrementum habere.

Non arguas hominem dum est iratus: quia tunc eum redarguere non poteris.

Iratus non debet argui.

Non associes duos domi: Quorum alter alterum superare intendit.

Non leteris de casu alterius: quia ignoras qualiter tempora contra te reuoluantur.

Non est gaudendum de malo alieno.

Statue sensum tuum a dextris: & ueritatem a sinistris: & eris saluus & liber.

Nunq̃ doluit anima mea nisi tribus de causis. De diuite qui uenit ad paupertatem. De honorabili: qui despectionem incurrit & de Sapiente: quem ignorantis derisit.

De tribus est dolendum.

Non te associes malis: Quia reputant te male facere quando recedis ab eis.

Quando regnum procedit in melius: cupiditates famulantur sensui: & quando e contrario incedit sensus cupiditatibus famulatur.

Bona dispositio Regni

N on petas q̄ agantur opera illico si incongru
fiant. Quia quanto temporis opus perfici
tur homines non inquirunt: sed apta si
sint opera conuenienter exposcunt.

Bonus.

B onus potior est uno uerbo bono contentus:
q̄ si sibi stipendia multa darentur.

Boni danda non uilibus

T ua beneficia bona collata retributionem
expetunt. Et impensa uili ad plura pe
tendum inducunt.

Malus assimilatur muscae.

M ali sequuntur malitias hominum & pro
prias negligunt bonitates: uelut musca
sequitur ex cruore loca infecta: & sa
na omittit.

O portet sensatum in sui consistere proteruia
uelut qui mari uehitur: cuius corpus si
mortem euadit: nihilominus timore nō
eximitur cor ipsius.

Q ui de se non suspicit tueatur quod facit
& quod nouit: cogitans in omni suo cō
trario esse errorem.

Qualiter ignorans & insciens sit dirigendus.

D ecet sapientem non exaltare ignorantem,
sed humilietur ei inquantum deus ipsū
exaltari uoluit super eo & q̄ tenetur
suo posse retrahere ipsum de dubio ad

ueritatem. quia ui praue resistere est crudelitas & gubernare eum suauiter est industria.

B onus ex sapientibus aspicit ignorantem sicut respicit infantem cum quo pie agendum est magis q̄ acriter resistendū nec molestet eum ob defectum quem uidet in eo: & reputet se debere subire laborem pro rectificando eodem: Quia de melioribus huius mundi est: minus se scientem dirigere. Melius est dirigere minus scientem.

N on satisfit hominis uoluntati quousque duorum fuerit inimicorum amicus.

D uo disputatores ueritatem requirentes non habent unde se odiant in sua disputatione. Quia ipsorum questio est ad idem. Et si alter alterutrum uincere intendat in disputatione sua: unde se odiant causam habebunt eo q̄ ipsorum quilibet conatur alterum ad suum uelle deducere. Contra odium disputantium.

C um quesieris alicui aliquid & non concesserit tibi illud: de te qui petiuisti erubescas potius q̄ de illo qui non concessit

tibi illud.

Sensus facit homines domari — Nitere acquirere sensum et sapientiam et dominaberis omnibus: quia ex hominibus sunt quidam speciales et quidam generales. Speciales vero cognoscent te melius per ea quae scis. et generales seu comunes cognoscent te melius per ea quae habes.

Regere alios vel gubernari — Non potest gubernare multos qui suam animam quae una est gubernare non potest

Primum quod cognoscit defectus Regis sunt oculi: quo magis invalescente in eo lingua movetur: et ulterius eodem super crescente movebitur manus.

Parsimonia — Peior parsimonia est quae committitur erga illum qui petere erubescit. Et gravior superbia est quae versus illum infringitur a quo non est damnificari securus

Aspice te a deceptionibus absolventem: et si obloqui coeperit de hominibus: non recipias deceptionis absolutionem ab eo: nihilominus tibi cavens ab ipso

O portet sensatum ut quod petere habet pr
tat suauiter & plane & modicis uerbis.
quia sanguissuga potest trahicere plus
sanguinis quiete sugens tinifice ob sua
inquietudinem : & ex uoce excitante
quem pungit. — De mo petendi similitudo de sanguissuga

D ebilem animam tede leniter eius que
diligit : & aperit facile secretum com
missum sibi. — Anima debilis

V ita animae est ex suis bonis operibus eu
intibus eam a morte Quia mortem n
patitur ipsa : nisi ex malis operibus: nec
aliquis potest eam occidere sicut corpus
occidunt: cum sit sublimior & nobilior
eo: & corpus ipsa intuatur & corpus
non eam aspicit. Quia subtilior est eo — De morte aie

EVM Cognosce & timeas. Ni
tere ad sciendum bonum. & ad os
tendendum alijs magis q in tuis neces
sitatibus quotidianis habendis . T. — Quid petendu a deo

N on petas a deo quod non est utile semp.
set petas bonum durabile tecum semp.
sciens etiam q causae malorum sunt

multiplices. Non diligas bonam uitam solum uno modo: sed diligas bonum in toto.

Infoelix — Infoelix est qui sui finis est immemor: a sua malitia non diuertens.

Statim ē bñfa
nrn̄ merentib; — Non statuas tua lucra in rebus existentibus extra te. Nec expectes merentibus benefacere quousq; requirant illud. sed eis benefacias de te ipso.

Quis ñ sapiens — Non est sapiens perfecte qui in aliquib; rebus mundi huius laetatur. Nec qui desperat in aduersitatibus suis.

Cont̄ garrulos
et loquaces — Vilitas humani sensus in multiloquio noscitur eorz qui non conferunt: et in relatione rumorz super quibus: nec sunt requisitus nec monitus. Cogita pluribus uicibus deinde loquere et fac quia res de facili permutantur.

De Ira. — Non irascaris subito Quia si feceris assueueris dominabitur tibi ira.

Cito dandu
paupere — Si concepisti aliquid dare indigenti noli crastinare. Quia quod te contingere debeat ignoras. Delatum adiuuas: nisi mala opera eum deferant

N e sis sapiens dicto solum: sed facto et quia sapiens tantum verbalis perit in mundo isto.

Q ui bene operatur licet taceat pro nobili reputat deus. Et orationes et sacrificia eorum ex malis operibus reputat vilia. Orationes et uictimae malorum non placent deo.

S i benefaciendo laboraveris: labor annullabitur. Bonum quod feceris perpetuabitur. Et si delectationem habueris ad peccandum annullabitur delectatio et peccatum remanebit semper.

De fine. Quid erit homo post mortem corporis

M emor eris diei quo vocaberis. et non audies quod loquar. Lingua silebit cogitatus deficiet. Obscurabuntur oculi et in terra consumetur humanitas: et corrumpentur sensus. Ita quod tui corporis odorem ferre non poteris. Nec senties qualiter vermes putredinem tui corporis sugant. Memor eris etiam quo ad locum ibis. in quo nec amicus nec inimicus tibi valebit. et in quo sunt domini et servi aequales. Ergo conare ad bonam disciplinationem quia quando erit recessus tuus ignoras.

De loco hominis post mortem.

Scias tamen quod inter dei donaria. Sapientia excellentior est

Retribui bono & indulgeas malo. Meditari iugiter in tuis agendis: mittens ad illa intendere. non confidens in aliquo huius mutabilis mundi. Nec uelis aliquid agere tempore non suo. ob delectabilia lucra. Et propter huius mundi uariabilis hylarem lasciuiam: non deseras alacritatem aeternam.

De letitia sempiterna.

Viuendi modus.

Diligere sapientiam & audias sapientes. Obedias domino. Non agas aliquid nisi tempore suo. Et si tempore suo feceris: nihil ominus qualiter feceris attendas. Nec inutile proferas uerbum. Et si utile protuleris in proferendo cautelam apponere.

Non propter diuitias te extolles: nec rebus desperes sinistris. Componas te apud omnes: nec aliquem humilitate despitias. Si quid agere non reputas malum. non uituperes alium cum fecerit. Non debes uelle laudari de eo quod in te non est. nec facias aliquid ob cuius factionem uituperteris.

Oportet te facere quod decet. licet non ti
bi mandetur. et uites quod non conuenit
licet non inhibeatur.

Oportet sensatum ex se scrutari et reputa
re errorem suum magnum: et suum rec
tum agere modicum.

Turpe est quod sicca excidamus a uineis: et
a nris animabus cupiditatum superflu
eximamus. Et corpus prohibeamus a mul
titudine cibi ob sanitatem ipsius. Nec pro
hibeamus nos a multitudine uitiorum ob
salutem animarum nostrarum [illegible]

Similitudo de cultura uinee corporis et anime.

Qui nobilitatem sui generis anime suae
nobilitati adequat ille censetur bonus.

Qui uero nobilitatem anime despicit solu
bonitate paterna contentus uituperatur
proinde quamlibet meliorationem de
merens.

Non emas seruum multe cupiditatis: quia
incontinenti alium appetet preter te hr
dominum. Nec fortis irae. Quia ui
lipendet dominium. Nec magni sen
sus Quia contra te fraudem aliquam co
mittat.

Qualis seruus sit emendus.

Non exultes propter ualorem quo excedis tibi similes. Quia hoc fructum tuae meliorationis absorbet.

Si Regi magis alio fidelis extiteris: et stipendia tua illius stipendiis fuerint aequalia. Non doleas: Quia tua dubitabilia erunt: sua non. Cum sui patebit negotium.

de Inuidis et murmurantibus

Si aliquis inuidet tibi propter bonitatem tuam: et nitens propterea tibi obesse. deferendo te quod dixeris quod non dixisti: non respondeas sibi modo quo meruit ut uiam non inueniat rationabilem per quam tibi mala procuret. qua nō deficit satagenti.

Non est idem recti opus in temporibus diuersis. Nitaris uerumtamen opa esse iuxta qualitatem temporis in quo eris non derogando propterea fidei. nec bonis moribus Quod si hoc facere nequeris ab eis desistas Alioquin magis perdes in animi tui offensa. q̄ in opere ipso acquiras.

Benignitas domini.

Blandiaris hominibus tempore tui domi

ny : quia cum hoc preualebis eorum cor-
dibus qui a te declinare cernuntur :

Non potest quisquis cum suo amico conser-
uare amorem : nisi qui est suauium mo-
rum · amicos sustinere ualens errantes · Quis conseruat Amicitiam :

Conuenit sapienti eligere homines ad sua
beneficia . sicut ipsi eligunt bonas terras
ob incolatum ipsorum . Modicum errorem
non despicias licet fiat cum pluribus rec-
tis operibus · quia error est sicut humor Paruus error est sic malus humor
malus : qui licet uincatur ab alijs chimis
contrarijs : tamen nisi a corpore expella-
tur . uerendum est ne preualeat alijs chi-
mis aliquibus interuallo temporis eius
aduentus ·

Cum seruieris alicui domino Noli fieri aequa- Qualiter uiuendum cum dominis :
lis sibi : nisi in fide : in sensu : et in patientia
In alijs uero nequaquam . Caueas ne te aspi-
ciat sibi aequalem in statu aut ueste
aut in suis delitijs ·

Non uult dominus a te seruiri : quia reputes
amplius eo scire . Sed reputes te uelut Seruus est domini forceps ·
forceps qua ignita demuntur non possi-
bilia digitis apprehendi : Ergo quanto

sciveris magis eo in illo de quo sibi servi
eris: tanto magis humillimus ei existas

Qualiter cognoscat homo.

S i volueris scire naturam alicuius super
aliquo: consulas eum. et ex hoc cognosces
suam iniquitatem vel aequitatem: et
suam bonitatem vel malitiam.

N on indiget ingenio. nisi querens magis eo
quod potest.

V iles reputant propter bona quae agunt homi
nes obligare et honorabiles reputant se
debere secessisse. et propterea se exonerant
tanq̃ si exsolvere deceruerunt.

De gravium actione.

B onus gratificat de bonis receptis iuxta pos
sibilitatem conferentis: et satisfactionem
recipientis. Vilis vero non gratificat nisi
iuxta q̃ntatem beneficiorum.

Contra laudes hominum et adulatores.

C um homines tuas numerabunt virtutes
malitias tuas attende in te ipso latentes.
Et confidas magis in eo quod in te conspi
cis: q̃ in eo quod homines dicunt.

C um viderit dñs animum suum reputari
conveniens in his quae solebat extendere

i

manum contrahere. et in bonis quae con
ferre solitus fuerat aggravari: non tñ

ex aliquo contingenti defectu. Scias quod uenturum est aliquod quo humiliabitur status ipsius.

Poena liberalis poenam suam merenti est bona sua solita non conferre. Et illiberalis poena seu parci est obesse non diligenti eum, eo quod numquam alicui benefacit.

Contra Iram

Cum litigaueris cum inimico non obedias irae: quae magis tibi inimicatur quam sibi.

Cum posse habebis uites iram quia non permittet tibi inspicere finem. Ymo mitaris eos qui uexantur iniuste tueri: et infortunatis prodesse.

De prosperitatis tempore.

Cum exaltabitur status tuus mitare blandiri hominibus. Quia illud est ualidius castrum: et arma quae haberi poterit fortiora.

De uindicta

Aduersarium tuum contra te machinantem: nitaris ad aequitatem reducere. potiusque procurare uindictam. Nam uindicta est utrique damnosa. Et praeseruans aequitas utilis est utrique.

Bonitas assimilatur palmae.

Bonitas palmae assimulatur quae fructus

tarde producit: & uix temporis diuturni tate corrumpitur.

Nota. Homines huius mundi sunt uelut homines conducti ad opus aliquod faciendum quorum unicuiq; concessa est quaedam comitiua ad eorum auxilium in opere ipso. Vnus tamen ex eis conatus est ad perficiendum opus sibi commissum: nec intendit in alio: ymo bene procurabat sibi seruiri a comitiua stabilita sibi

De sociis inbus. Primus. compellens eos & dirigi eos fecit: donec opus eius completum fuit. & bene euenit sibi de laudabili expeditione ipsius Quare reputatur sapiens. cum iuxta suam

Secundus. scientiam sit laudabiliter operatus. Et alter uisus est facere quod socius fecit: sed habuit impossibilitatem satisfaciendi: de mercede suae comitiuae: & licet adu laretur et blandiretur eis: nihilominus damnificatus est in opere suo: & iste est

Tertius. delitiosus. Tertius uero rexit se auxi lio societatis suae quibus pro uoto merce dem exhibuit usq; oblitus est omnium quae commissa erant sibi: & dum post

modum uellet incumbere operi sibi commisso. non ualens perficere destitit. quia male successit sibi: est iste ueniatus in cupiditatibus

Qualiter homines sunt reducendi.

Reduc homines ad aequitatem suauiter. Alioquin eris in labore et pugna cum eis.

Auarus est gratae receptionis: et immoltae detentionis: et hoc deputat loco beneficij. Et aliquis eorum magnanimus reputat unum melius altero. Nam appretiatur potius bene recipere et non dare: quam dare et male recipere.

De Secreto.

Laus quadruplex hominum.

Debilior inter homines est qui impotens est suum celare secretum. et robustior est: qui potest suam uincere iracundiam. Et sapientior qui suam scit abscondere paupertatem. et temperantior est cui sufficit quod habet.

Quod non nocet nemo feliciter audet.

Nolo seruiri ab aliquo de eo quod non inest a natura sibi. Licet debito teneatur quia plurimum tecum turbabitur cui laborare oporteat in faciendo eo: ad quod non est aptus.

Contra adulatores — Non te cogat cupiditas adulari hominibus quia perdes de beneficiis animae magis eo quod lucrabis de eodem.

Conditio mali temporis — Cum deterioratur tempus uirtutes despiciuntur. & utilitas & uitia comendantur & precio habentur & timor diuitis pauperis timore maior existit.

Liberalis aurum deridet in obitu ipsius & auarus deridet liberalem in paupertate ipsius.

Ira cupiditas & affectus animae habent in se quantitatem quandam quae dirigitur & gubernatur hominis status: & in qua quantitate excedunt prouenit nocumentum. Nam ira assimilatur sali quo cibaria condiuntur qui si fuerit decentis & moderatae quantitatis. cibaria apte parantur. Si uero magis cibarium deuastatur. & similiter se habet in aliis uirtutibus.

De sale & Ira

Est quoddam regnum quod assimulatur puero. quoddam iuuem & aliud seni assimulatur. Verbi gratia. Si prouentus Regis sumptus excedunt ipsius &

Regnum comparatur puero, iuueni, seni

familiæ regnum illud dicitur pueris. q̄a ostenditur durabile satis. & si æquent inuicem prouentus & sumptus dicitur iuuenis. & si sumptus redditus superant dicitur senex diminutis uiribus: quod regnum est modicæ durabilitatis.

D ecet Regem satisfacere de stipendiis stipendiariis suis sibi seruientibus: alioquin societas sua despiciet eum & dominium suum — De stipendiis.

R ex regnans in rectitudine & iustitia secretorum sui populi Rex est: & regnans cum iniquitate & uiolentia ostendunt apparenter eum uelle libenter esse in regem eorum tamen ueraciter uotum inclinat ad alium qui dominetur & regnet in eis.

O bedias benefacientibus & aliquid concedentibus tibi: quia hi sunt domini tui.

A liqui Reges habent pro bono conseruare semper statum unius generis ex subditis tantum: & in hoc ualde fallunt & errant. Quia unum genus hominu non necessario est in conditione statu — De statu hominum mutando p. Reges.

eodem. ymo minuuntur bonitates ipsius similans terrae in qua seritur continuo semen unius n[i]: quod temporis processu corrumpitur & mutatur.

Familiaritas nimia parit contemptum

Oportet dominum secedere a populo & non familiariter conversari cum eis. Alioquin despicitur: cum de natura populorum sit despicere se invicem & conversantes cum eis: unde quemlibet conversantem unum & idem reputat sibi ipsis

In uerecundia in quoque est coecitas quaedam sui cogitatus: eo quod non cogitat in rebus emergentibus sibi: & propterea agit sicut habens debilem uisum qui res modicas & minutas non uidet: sed alter intuetur easdem.

Bonitas Regis in multis

Et ait Bonitates Regum sunt secundum dispositionem aspectus & considerationis quos hinc ad leges suas. & eorum a bonitatibus defectus est iuxta quantitatem recessus ab eis. Nam per observationem legis & intuitum ad eam conferunt ipsi Regi quae popularibus conferre te

nentur: et debent. Et cum ab eisdem au
ferunt quae habent auferre: et dum non
habetur ad legem intuitus uel respectus
Et si auferunt a populo quod auferre
debent ab eo: et ad quae tenentur eis Re
ges debitum non impendunt. Propter
quod Reges ydem extunc iustitiae repu
tantur auctoritate priuati.
Illi quos magis Reges diligunt sunt hi
quos sciunt acuti sensus esse et cupidi
tates uicisse.
Errores uelocius impedientes sunt. Error Error:
in nauium gubernatione: et in obstruc
tione domorum Regum: et in pugnarum
ordinatione commissus.
Quem pater nec instrui studet nec instruit Filii sunt docendi in aliqua arte:
artem uel scientiam quibus aliquid lu
cretur seu proficiat filius: ille non tenetur
necessitatibus respondere patris.
Cum Rex aduenerit et tibi sit tua petiti
o minor grata receptione ipsius: et quando
cum eo ad partem secesseris: loqui super
tuis non procures agendis: ymo ea referas
quibus satisfacias uoto ipsius.

Qualiter loquendum cum Rege — N on referes coram Rege inimici sermonem aliter q̄ fuit prolatum nec eum ornes in aliquo: ne forte ꝗ mentiaris et habeat te suspectum.

Ad superbiam uitandam — C um in utilitate Regni processeris magis alio tibi æquali propterea ꝙ melius agas: eo superbire non debes, quia ex hoc minus reputabitur quod egisti. Nam niti debes ad concupiscendam animam tuam in inuidia: et acquirendum hominum corda ut ipsorum fruaris amore.

Non uituperes quod laudasti — A d uituperandum illud quod laudasti non redeas ymo sustineas curans applaudere: quia ex eo quod prædixisti uideris obligatus eidem.

P atitur deus iniquum usquequo uiuit contra statuta legis contra quæ cum uenit opponit se ibi et destruit eum:

E t cum eloquium cohæret uoluntati loquentis quiescit auditoris uoluntas. Alioquin non potest suum amplecti sermonem.

A quibus senibus consilium querendum — C onsilium non petas a senibus quibuscumque

53 . libellus .

deprimere moliuntur.

Mori honoranter est melius q̄ in uita uitupe rose transire. — Mors bona melior est uita turpi.

Deus suos morti preuenit qui Regi repugnat. Et Rex qui sibi opponitur suum perdit honorem.

Pauper moritur qui mundu maxime diligit & diues moritur qui non diligit eum. — Nota

Sapientia non generosi est honor ad qua quis decenter resumi non pōt: nisi quem per iacturam concupiscentia ducit. Auaritia honorem dirimit quem patres antiq̄ construxerunt. Insipientia & sotius prauus: qua sic affectis per eam mors parua censetur.

Oportet Rectorem seu gubernatorem sui populum non thesauri loco seu hereditatis tenere. Sed ut consanguineos & amicos: nec in his que ab eis excipit per uiolentiam delectetur: sed ex eo quod ab eis assequitur ex recto. — Contra dnos extorquent a subditis iniusti.

Qui heres iustitie non habet unde aliquem uereatur Quare dixerunt aliq. q9 iusti non habent ex quo deum formident ex — Iusti nullum timent.

E

quo quod uoluerit imitantur et suo obe
diunt mandato.

Rex.

Si Rex iustus non est: non est Rex: sed pre
do et spoliator uiolentus.

Duo modi obedientium.

Et castigans Alexandrum dixit. Mali ti
more obediunt. beneficio uero boni. Igi
tur hos duos modos agnoscens. Libenter uni
benefacias. Reliquo uero poenam insti

Ira

gas. Tua etiam ira non sit nimis aspera
nec lenis plurimum. quia una stupor
consequitur mores: alia pueroꝝ.

Ex tribus honorantur Reges

Et significauit Alexandro epla sua: tri
bus de causis Reges honorantur. Ex le
gum institutione bonarum: Ex bonis re
gionibus conquirendis. et ex deserta
rum populatione terrarum.

Significauit etiam ei dicens. Opera ho

Cont. austeros.

minum non ad imaginem discutias.
Quia cum homines non possint errori

puniendi modus

bus omnino excludi si multum exami
nentur distincte. confundetur sua dis
cretio. Igitur ab aliquibus errorum
auertendi sunt oculi ad indulgendum
eisdem. His uero prius existentibus.

corda diriguntur ipsorum et procedunt ad melius facta uia. Et cum puniri contigerit aliquem: non te uelut ultorem uindictam sitientem ostendas: sed uelut rectificationi conantem. Et in hoc medicos imitari q quanq sciant infirmos plurimum ex morborum quos patiuntur molestijs eos pati. culpantibus ipis qui nec agenda agunt nec omittenda omittunt: nihilominus non curant eos medicaminibus asperis eorum quae comiserunt in poenam sed eos leniter et blande mederi conantur.

Similitudo de punientis et medico.

Et transiens per quendam manibus mutilatum dixit Qui alios non suo priuauit est suo priuatus.

De malefactore

Qualiter amicus erit alterius insipiens qui non est suimet ipsius amicus?

Et dixit Alexandro Benefaciendo populo dnieris. Quia tuum dominium durabilius erit proinde: q esset aggrauando eos dnm. Nam cum eorum dominareris ante corporibus. Deinde dnaberis animis propter beneficia quae concedis. Et scias

De dominio.

Levis ad verba levis est ad facta

quod populus dictus praesumptuosus facile ad facta collabitur. Igitur miserere quod non labatur ad dicta: et sequitur quod non ad facta labetur.

F oelix est qui alio castigatur.

R oborate animas vias cedentes concupiscentiis quae debiles surripiunt animas contra fortes possibilitate carentes.

De vilitate

N il est quod minus valere faciat aliquem sicut bona improperare quae facit.

De addiscendo

E t dixerunt ei. Vos sapientes et quoque discere quaeri pro malo non geritis. Respondit. Scire valde utile reputamus pones quemcumque repimus illud.

Q ui benefaciendi posse non habet saltem a male faciendo abstinere nitatur.

Quid plus diligendum

V eritatem diligimus et Platonem. Sed rectius est diligere veritatem.

E t dixit discipulis. Aures habete quattuor. Duabus audiatis quod proficit: et non proficientibus duas reliquas relinquatis.

E t dixerunt ei. Quid est ex rebus utilius? Respondit. Emissio mors pravorum.

De furor iracundiae et eodem corde furoris.

I n sua turbatione aliquem experiri non

expedit nisi cum fuerit in suo dominio uel i in aliquo potentatu.

E t quadam die platonem uidit iratum. Cui dixit. Magr̃ ad Quid es iratus? Rndit. Ex uerbo quodam quod quidam dic retulit fidedignum. Rndit. Aristoteles. De quo uere sperandum est. non est maliuolentiae dignum. Et dixeram re bus singulis multo est leuius modicum nisi inadeptione scientiae quae quanto maior fuerit est leuior ad portandum.

C ui dixerunt. Quae sunt ad lucrandum oportuna discreto? Rndit. Quae nau fragando eodem in mari cum eis natando euadere potest nudus.

O portet ex scientiis eligere melius sicut apes efficit quae elicit meliora ex flore.

E t habens ipse quandam hereditatem nobilem quam et qui in ea esset sollicitus commendabat eodem anno nunq̃ uisitauit eandem: cui propterea taliter retulerunt. Quare tuam non requiris hereditatem? Rndit. Quia non acquisiui hereditatem ut eam: & ut meipsum requirerem & ultas

Scia. non est pondus

Lucra discreti

De Ape

De hereditate Aristotelis.

intendo acquirere hereditates hoc modo.

Et dixit cuidam iuueni sciam pigritate perquirere. Si pro inquirenda scientia laborem non tuleris: detrimentum scientia patieris.

Et dixit cuidam ex discipulis Fili non nisi te cum noscenti seipsum associes. quia degere bene non potest in uita qui se associat ignoranti seipsum.

Animus semper procliuius ad uitia scientia non recipit incrementum

Concupiscentia corporis non culpat sed anima

Ob concupiscentias suas corpus non increpa. cum hoc sua natura requirat. sed animam argue qua quod decet et dedecet intendit et nouit et corpori dominatur et eum gubernat.

Fornicator laudari non potest. nec esse illaris iracundus: nec liberalis inuidus. nec cupidus: diues.

Sicut aurum igni: Sic homo suis probatur operibus

Non cito credendum

Quidam ex discipulis male dixit de sotio asserens. Cui dixit. Contra eum non crederem uerbo tuo: sic contra te non con

Antiam uerbo suo.

Et dixit ei quidam. Dictum est mihi quod malum contra me dubitasti. Respondit, Te non tanto precio reputo: quod ex tribus infrascriptis unum omitterem.

Cont. murmurantes

cogitasti

Et dixit ei: Quae sunt illa tria? Respondit. In aliquo sabili cogitare: aut in aliqua delectationum exhillarari animam: et tractari in aliquo opere bono,

Cum addit ad scientiam bonus discipulus est contentus. Malus uero cum de ea diffidit.

Sicut pluuia pullulare facere non potest in lapide gramen Sic ex multo insipiens studio assequi profectum non potest

De Studio

Hominis lingua suae discretionis est scriba. Quia quicquid dici uoluerit ipsa scribit.

Et uidit quendam conualescentem qui superflue comedebat Et dixit ei. Ex multitudine ciborum corpus subintrantium uires non crescunt. Sed ex multitudine conuenientis eius quod ex eis recipit conualescunt,

De abdomine

E xperientiae corripiunt hominem et prae
dicant mutationes dierum.

Sapientia

S apientia exornat diuites diuitias: et pau
pertatem occultat.

C ui dixit quidam. Quid est bene loqui?
R ndit. Dicere modicum rõni completum
et uidere laudabiliter et contestim

Alexander

E t scripsit Alexandro. homines se reputa
bunt fortitudine urã contentos. ex urae
magnificentia uoluntatis: et propter
uestram mansuetudinem uos amabunt
Qd si utrunq: iunxeritis: utrunqz com
prehendetis affectum

S ignificauit etiam ei. Eratis quondã no
bilis dominus et adhuc ad nobilius urm
procedet dominium, si urm aedificaue
ritis populum. tunc enim laudabilis po
puli eritis dns. et non uituperati et pra
ui. Nec urm sit praedicationis domini

Contra malos dominos.

um. Homines enim cum praedoni dno
non sunt ut liberi, sed ut serui. Et qui
seruorum magis q̃ liberorum uult dns
esse: assimilatur ei qui bestiarum esse
pastor prius eligit q̃ uirorum. Nec est

apud Regem minus detencius q. preda-
re: cum Regis interfuit uice patris se
gereret. Rex n. Persarum a culmine
sui dominij satis depressus extitit. Ex
quo coepit seruos nominari subiectos.

Et dixerunt ei. Quid est quod dicere n.
conuenit et licet sit ueritas. Rndit
Hoc esse laudare seipsum.

Qui ueritatis aliquid expresserunt oportet
gratis habere. Quia ex illo modico nos
habilitamus ad multum.

Quo animalia singula homo transcendit
est ratio: ex qua igitur non loquetur: ef
ficitur bestialis.

Inter omnia quanto magis nouum est
aliquid est melius. nisi amor qui nouo
melior inueteratus existit.

Bibere consueueram et sitis inualescebat
Sed deo cognito non bibi et extincta
est sitis

Et dixit ei aliquis Dne scientiarum quid
est primum quod discere debet querens
sapientiam. Rndit Quia anime
est scientia minera. Quis scientia

Subditi n. dent esse serui.

Amor antiquus est melior.

De siti et noti(tia) dei

primo querenda est.

De aūr scientia — Anima est qua sapientia fundatur et diuinitas illustratur. Et dixit iterum, Quibus inuestiganda est. Rndit. Cum aīa semetipsa. Et dixit. Quomodo potest anima per seipsam inquireri seu inuestigari. Rndit. Sicut querit infirmus a phisico pro egritudine sua. et sicut cecus querit a circumstantibus de colori suo. Quomodo non intuetur anima

De Anima. — semetipsam et est mater scientie. R. Cum anima sapientia caret: nec se nec alium ualet cognoscere. Sic uisus nec alterum uidere potest luce absente.

Omnia proprietates hnt: et proprietas

Quod congrua causa est rnsionis. — dilectionis est eligere bonum

Non debet quis argui quia non rndet querenti quousque sciat si bene questitor quesierit eo quod congrua questio rnsionis congruentis est causa.

Ascendit per erfectum labore. — Qui quod acquisiuerunt dnij lucrati sunt cum labore per uaria pericula transeuntes boni finis existunt. Et qui creuerit in gaudijs nunquam sentientes aduersa pa

tiuntur e contra. Et signum est in hoc quod uillas multo labori populari uidemus et delicijs multis depopulari et destrui. Nam cum delicijs nec Regna procedunt nec populi diriguntur. — Contra delicias

Verborum acceleratio illico facit errare.

Miror in eo in quo non sunt bona quae de eo feruntur: et tamen acceptat. et de eo de quo mala proferuntur quae in eo non sunt: et inde turbatur. — Mirandum de duobus. Contra laudes uel uituperia

Qui alicuius operis dulce gustat labora do pro eo propriorum interssuum amarum tollerat. Et quem alicuius delectatio non inuenit: inualescere in eo conatur.

Non te geras uice cribelli qui retento fur fur. farinam emittit.

A conchilijs marinis medullam: aurum quod ex terra et sapientiam a quocumque excipe ferente.

Gubernare populum non conuenit puero nec ei qui est mundanorum negotiorum ignarus. nec suam imitanti concupiscentiam. Nec ei qui plurimum uincere concupiscit. — Quis non debeat populum gubernare

Non est dria inter puerum aetate & puerum moribus. Quia mores hominum non pendent ex tempore: sed ex eo qd in suis actibus semp concupiscentias imitantur.

Cont concupiscentias

Qui concupiscentias ubi qn quantum & ut conuenit non imitatur, bonus ad gubernandum existit.

Necesse est qq ad hoc qd sit bonus uel qd sit per se habilitatus ad ueritatem sciendam & opandum pcam uel quod ab alio discat. Quia quia per se intelligere non potest per alium apprehendere: bonus esse n potest.

Bonum

Bonum dicitur dupliciter. Vnum e in corpore. Aliud in anima. & tertium extra corpus. Nobilius tamen inter omnia est animae bonum, cuius boni forma in bonis appareat operibus Et in acquirendo huius bono & usu ipsius foelicitas consistit.

Necesse habere diuina foelicitas bonis existentibus extra corpus Quia difficile est homini pulchra opera agere & qui mlta sunt & ipsa despicere sicut diuitem esse

& parentatum & propterea sapientia indiguit gubernatum auxilio. ut suam nobilitatem ostenderet & etiam ueritatem.

Procreantur in homini patientia l sapis longo tempore addiscendo & boni mores & ex bonis consuetudinibus procreantur. *Prefectus in bonis moribus*

Superhabundantia & defectu opera corrumpuntur. Quia sicut paucitas & multitudo ciborum formam sanitatis corrumpit & ipsorum temperantia sanitatem efficit. auget & conseruat. Similiter mores & corrumpuntur superabundantia & defectu. Sicut timor & audacia. Nam aliquis ad omnia timidus est. alter intrepidus & audax ad omnia. & fortunatus est robustus & temperatus est qui ad nullum extremorum accedit *In extremis uitium In medio uirtus*

Oportet nos agnoscere signa que mores hominum ostendunt ex delectationibus & tristitiis quae suis recipiunt operibus. Nam qui delectationibus corporalibus abstinet sibi ex hoc placendo hic dicitur temperatus & qui abstinet sibi ex hoc plus

cendo propterea est ambitiosus: et alii mo
res omnes eodem modo se habent.

Cognitio sine opere non ualet.

Q ꝫ plures bona cognoscentes opera et non
operantes, bonos se extimant. Sed tales
sunt uelut infirmi qui accedentes ad con
silia medicorum nihil operantur ex ipsis
et propterea sicut horum corpora infir
morum sunt a sanitate remota: ita
anima predictorum sunt a foelicitate
longinqua.

Malum et bonum qualiter differunt.

B ene agere est res terminata: et tamen
est graue peruenire ad eam, et ad ma
le agere facile peruenitur. Quia recte
dere a signo est facile: et difficile perue
nire ad illud. Pluribus etiam modis
mali esse possumus. Boni uero non nisi
uno modo tenendo medium.

M ors est acceptabilior ꝙ turpibus operibus
uti.

Malum procedit ex defectu scientiae.

D efectus scientiae malitiae est causa: Eo
q ex ignorantia eorum quae agere con
uenit et quae fugere plures errant il
licitis operibus abutentes.

S enes inuicem se diligunt. Quia mutuis

operibus abutentes proficiunt sibi Pueri
ex oblectamentis multis amantes se adin De firmitate l. de
uicem cito se diligunt: et cito abhorrent. bilitate amoris
Nam delectabilium plurium impio amo
mutatur: cum delectationes sint in eis mu
tabilitatis festine. Et eodem modo bono
rum amor stabilis est et firmus: quia
sibi inuicem assimulantur in bonis: absti
nentes a malis. Prauorum uero non nisi
dum interuenit durabilis delectatio; a
mor constat.
F oelicitatis hominis complementum est a De acquisitione
micos acquirere. Quis n. solus poterit esse Amicorum.
foelix: cum foelicis perfectio sit benefacere
aliis quemadmodum infoelicis indigere
beneficiis aliorum.
C ui male succedit aut bene: huic etiam a Omnibus amici
mici est opus: Quia cum male successerit prosunt
amicorum eget auxilio: cui uero bene Indi Amicorum auxilio solatio
get solatio eorundem:
N on delectatur iniustitia nisi iustus. et
in Sapientia non nisi sapiens. Amicitia
non nisi amicus exultat: et qui bene
agendo aliquorum adipiscatur amicitias:

est boni successus. Et qui hoc acquirit ob cor
porales delectationes: decipitur. Quia cor
poralium delectationum concupiscentia.
consistit ex moribus puerorum

D eum recto amore diligens & amans sapi
entiam ipsius & opera bona: deus honorat
eum: & curiosus est eius & benefacit
eidem:

De fortitudine corporis
M ali fortitudine corporis pericula sustinet
Boni uero ex fortitudine animi et patium
Bona enim tollerantia in manuum uel alio
rum membrorum fortitudine non consistit
Hac enim patientia participant Sed patien
De patientia
tia bona est animae grauia sustinere peri
cula cupiditatum & uoluptatum propter
boni finis confidentiam quam intendit

E t significauit Alexandro dicens Ex quo
deus quod operasti quam obtinere concessit
inspirando eius acquiesce mandatis.

S cire est uiuere & ignorantia mori. Et i
deo sciens uiuificat: quia opera quae agit
intelligit. Et insciens quia non intelligit
quae agit. opera mortificat et annullat

Homines rationis absq: disciplina informatoi intelligere non possunt. Sicut eorum uisus formas uisibilium absq: luce uidere non possunt.

Antiquitas temporis opera facit senescere. Finit uestigia. famam delet. nec remanet nisi amor: qui ex bonis gestibus preualuit hominum cordibus. Quem filij a patribus suis hereditant. Nitere igitur ad bonam famam quae nunquam deficit. nec abest a cordibus hominum. cum hoc omnino tua bona fama et nobilitas perdurabit

Antiquitas.

De bona fama

Insipiens est similis cadenti in aqua. igitur a longe muneas eum. et non approximans Quia si euadat lucraberis. et si moriatur nil perdes. Quia te remotum ad moriendum cum eo trahere non potest

Similitudo

De leuitate Insipientis

De Casu.

Mendacium est animae infirmitas quae ratione mediante curatur. Quia nunquam mentitur ratio.

Et quodam introeunte ad eum uidit coram eo sportam cum passulis: et interrogauit eum. Quomodo emisti. At ille mensuram sibi dari precepit. dicens Hac mensura

metiti sunt eas. Et posuerunt in Sporta.
Cui dixit ille. Non de eo quero sed pro q̃
to emisti. Et tunc Rndit pro tanto. Sed sci
as qualitatem aliud q̃ quantitatem esse.
& quolibet ipsorum proprio nũo egere.
F irmior sapiens est: Qui sibilia non accep
tat priusq̃ intelligat. Et allegator melior
melior est: qui non refert referenda: nisi
Relator de prouidentia melior est. bene praeuideat. Et melior artifex est qui
ad opus non accelerat: quousq; bene ipm
discutiat. Nec est aliquis qui in cogitando
tantum rancoris hr̃e debeat: sicut sapiens
in sapientia: quam intendit. Nam ne
cesse habet praeuidere bene in illa priusq̃
sapiens teneatur: & conetur agonizare in ea
donec fructum uolitum consequatur. Et
cum collectionis fructus aduenerit: cum
dolere non conuenit: eo q; qui labores mu
di quos facit pro semet ipo perdi permittit.
& acquirendae sapientiae sustinet detri
menta: ut post mortem retributionem
recipiat: & deinde cum morti approxi
mat: dolet in ea qđ de eo rideant & ui
tuperant mereri tenetur: uelut q arbores

plantat: et ædificat aliquam domum et tris
tis & doloribus efficitur. de labore suo de
perficitur minime quod anxius expecta
bat.

E t miror illius qui de morte tristatur. scito
certe per eum q suis operibus retributionem
habere sperabat.

E t dixit discipulis Maius quod possunt
acquirere in acquisitionibus suis querentes
scientiam est. Quod docentes eas conentur
uera proferre: & audientes non nisi in
recipienda ueritate nitantur. Moliar
igitur in ueritate dicenda, & uos ad ea
apprehendendam moliamini toto posse.

.In docendo de ueritate.

uos.

I n plurimis hominum uincunt concupis
centiae rationem: quia cupiditates ab in
fantia comitantur eosdem. Rationem
uero non assequuntur nisi aetate perfecta:
propter quod ad cupiditates potius se
conuertunt. uelut amorem antiquiorem
magis cum eis q cum ratione habentes. Ra
tio est n. quasi peregrina in eis.

.De concupiscentia & cupiditate.

P opuli Reges. Sicut pueri magros abhor
rent: Quia hora qua disciplinantur

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

bona prouenientia inde non attendunt
sed senciunt distendi labores.

Alexander

Et uocauit Alixandrum ex quo erant a docendo eodem: faciens ei questiones super regimine magnatum & populi. Cui Alexander bene respondit. Tamen Aristoteles uerberauit eum uerberibus magnis. Quare interrogauerunt eum quidam ad quid uerberabat eum. Respondit. Pueritie habilitatus est ad regnandum ideo eum procurauit horrendum gustare saporem: ut ab iniusti se fruitione refrenet.

Alium rectificare si poteris cupias. sicut putas rectificare teipsum. Quia honor est & nobilitas anime tue.

De Aristotelis paupertate.

Et dixit ei quidam iuuenis. Quare es pauper. Respondit me non offendit mea paupertas. nec aliquid mali pertulit. & tibi mala plurima tue diuitie pertulerunt.

Et in libro celi & mundi inquit. Conuenit recte iudicare uolenti non odire sibi contradicentem: ymo sit sicut cognitor ueritatis: sic pro alio iustitiam diligat uelud pro seipso.

Mundus est

audiuimus: et tuum recipimus consilium
et absolutionem fallacie populi nri. prop
ter quod nra facta pro bono exponimus.
et cupimus te regnare supra nos semper
Nos n. non tenemus quod alius magis te
mereatur esse Rex nr. Et elegerunt et
sumpserunt in Regem et dominum: et
orantes benedixerunt ei. Quibus dixit
Alexander. Audiui orationem uram qua
propter me fecistis: et uram alacritatem
in efficiendo me Regem urum. Et ego
refero miam illi q concessit mihi amore
firmandi in cordibus uris obedire mihi q
complaceat mihi ut obediam ei: et quod
cum aliquibus mundi delectionibus n
me implicem: propter quas pro bonis ues
tris non me intromittam. Deinde mi
sit dicendo per suas lras magnatibus